

*Directie Informatie
22 juni 2005
inf/jdg/050622.001*

Nota van de Directieraad aan het Uitgebreid Bureau

**Strategische planningsnota Dienst Europa
Legislatuur 2004-2009**

1. Inleiding

In het 3e Beleidsplan van de voorzitter van het Vlaams Parlement “Een slagvaardig Vlaams Parlement 2004-2005” dat in februari 2005 werd voorgesteld, is een nieuw hoofdstuk gewijd aan de Europese rol van het Vlaams Parlement. Er wordt gewezen op het existentiële belang voor deelstaatparlementen om het Europese niveau nauwgezet en proactief te volgen. Ook in de nota van de Directieraad aan het Uitgebreid Bureau van 3 mei 2005 betreffende de Dienst Europa wordt uitgebreid ingegaan op de noodzaak tot het oprichten van een Dienst Europa en op de taken die de dienst binnen het Vlaams Parlement te vervullen heeft. Het Uitgebreid Bureau besliste om vanaf 1 juni 2005 een Dienst Europa binnen het Vlaams Parlement op te richten. Deze strategische planningsnota is opgesteld door de Dienst Europa (Dries Bergen, evenals Luk Van Looy en Dirk Hanssens, allen directie Informatie) in overleg met mevrouw Mieke Creffier, opdrachthouder internationale betrekkingen bij de directie Externe Relaties, de heer Bart Debrabandere, secretaris van de Commissie Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme, de heer Marc Le Bruyn, secretaris van de Commissie Economie, Werk en Sociale Economie en de heer Frank Ornelis, HRM-beleidsmedewerker.

2. Strategie en doel voor de legislatuur 2004-2009

De twijfels die de laatste weken rezen naar aanleiding van de moeilijkheden bij het ratificatieproces van het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa doen geen afbreuk aan het belang van het Europese niveau voor het Vlaams Parlement. De bestaande verdragen blijven van kracht en de impact van de Europese besluitvorming zal hoe dan ook toenemen.

De Dienst Europa is opgericht met als primaire taak zoveel mogelijk nuttige informatie over Europese aangelegenheden in te winnen en te synthetiseren voor de Vlaamse volksvertegenwoordigers. De Dienst moet ervoor zorgen dat de Vlaamse parlementsleden zich tijdens het wetgevingsproces bewust zijn van de Europese regelgeving en initiatieven, dat de Europese dimensie altijd aanwezig is en de impact duidelijk is in alle geledingen van het Vlaams Parlement.

De Dienst Europa werkt nauw samen met de commissiediensten en andere diensten van het Vlaams Parlement.

De Dienst Europa bouwt een netwerk uit van nuttige contacten in het kader van het Europese besluitvormingsproces. Dat behelst zowel contacten met andere parlementen (nationaal en op het niveau van de deelstaten), de Europese Instellingen, de Vlaamse Regering en haar administratie, niet-gouvernementele organisaties en belangengroepen.

3. Prioriteiten voor het parlementaire jaar 2005-2006

3.1. Logistiek

De Dienst Europa bouwt zijn lokaal en logistiek verder uit en zorgt voor de gepaste vermeldingen op de website en de intranetsite van het Vlaams Parlement.

3.2. Doorstroming van EU-documenten

3.2.1. Heractiveren van de bestaande procedure inzake informatiedoorstroming

Artikel 92quater van de bijzondere wet op de hervorming van de instellingen van 8 augustus 1980, het besluit van de Vlaamse Regering van 9 juli 1996 betreffende "Procedure tot verzending van een EU-wetgevingsvoorstel aan het Vlaams Parlement" en artikel 94 van het reglement van het Vlaams Parlement leggen een uitgewerkte procedure vast voor de verzending van EU-wetgevingsvoorstellen aan het Vlaams Parlement. Op dit ogenblik wordt er echter geen gebruikgemaakt van deze procedure en wordt de verzendingsverplichting door de Vlaamse Regering niet consequent nageleefd. De Dienst Europa zal in overleg met de diensten van de Vlaamse Regering initiatieven nemen voor een heractivering van deze procedure en voor een gepaste behandeling van de EU-wetgevingsvoorstellen in het Vlaams Parlement.

3.2.2. Samenwerkingsakkoord met andere Belgische parlementen o.m. betreffende het mechanisme van vroegtijdige waarschuwing

De Belgische parlementen (en regeringen) onderhandelen op dit ogenblik over een samenwerkingsakkoord betreffende een adequate doorstroming van relevante informatie over de Europese Unie naar de deelstaatparlementen en nationale parlementen. Dat alles vindt plaats in het kader van de procedure tot vaststelling van de schending van het subsidiariteitsbeginsel die vastgelegd is in een protocol gehecht aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa en ook wel het mechanisme van vroegtijdige waarschuwing genoemd wordt. De Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat krijgen deze informatie nu al van de Europese

Instellingen door de toepassing van een protocol dat gehecht is aan het Verdrag van Amsterdam. Zelfs indien het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa niet in werking treedt, is het belangrijk dat ook het Vlaams Parlement rechtstreeks toegang krijgt tot deze informatie. In dat geval ondersteunt de Dienst Europa het initiatief om alvast een samenwerkingsakkoord betreffende de EU-informatiedoorstroming tussen het Vlaams Parlement en de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat te sluiten. Het samenwerkingsakkoord biedt de mogelijkheid om de commissies gericht en gepast te informeren.

3.3. Informatiedoorstroming vanuit de andere actoren (nationale en deelstaatparlementen, regeringen, CALRE, NORPEC, ...)

Belangrijke informatie en initiatieven betreffende Europa worden niet alleen gegenereerd door de Europese Instellingen, ook andere actoren spelen een belangrijke rol in het EU-besluitvormingsproces. Het is voor het Vlaams Parlement belangrijk ook geïnformeerd te zijn over de handelingen van deze actoren. De Dienst Europa wil dat doel onder meer bereiken door netwerking, het verkrijgen van toegang tot EU-gerelateerde databanken en door het nauwgezet volgen van het verslag “Vlaamse vinger aan de Europese pols”.

3.3.1. Netwerking

Netwerking wordt een van de belangrijkste opdrachten van de Dienst Europa. Prioritair moet er een netwerk opgestart worden met alle andere Belgische parlementen en meer bepaald met de diensten en commissies die zich in die parlementen met Europa bezighouden.

Verder is er een belangrijke rol weggelegd voor de contacten met de Vlaamse Permanente Vertegenwoordiging bij de Europese Unie. De Vlaamse Permanente Vertegenwoordiging is het verbindingspunt tussen de Vlaamse administratie en Vlaamse Regering en de Europese Instellingen, en ze beschikt in de hoedanigheid over bevoorrechte informatie.

Bij de Europese Instellingen moet onze aandacht zich toespitsen op contacten met het Europees Parlement (met speciale aandacht voor de Vlaamse europarlementsleden), de Europese Commissie en het Comité van Regio's.

Ook het uitbouwen van een netwerk van contacten met andere deelstaatparlementen in de Europese Unie met speciale aandacht voor de rol van CALRE en NORPEC staat op de agenda. Nationale parlementen met dezelfde inhoudelijke bevoegdheden als het Vlaams Parlement moeten maximaal bij de uitbouw van dit netwerk worden betrokken.

3.3.2. Toegang tot EU-gerelateerde databanken

Verscheidene Vlaamse en Belgische administraties beschikken over databanken met Europese regelgeving en andere nuttige informatie over de Europese Unie. Het Vlaams Parlement, zijn diensten en zijn leden zouden toegang tot deze databanken moeten krijgen.

Speciale aandacht verdient de IPEX-databank (Interparliamentary EU Information Exchange) die ontwikkeld wordt door de nationale parlementen van de Europese Unie en moet zorgen voor uitwisselen van informatie en samenwerking betreffende de Europese Unie. Die databank krijgt misschien een rol toegewezen in de procedure tot vaststellen van de schending van het subsidiariteitsbeginsel (zie protocol bij het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa). De richtlijnendatabank van

het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de databank van de administratie Buitenlands Beleid van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap bevatten ook belangrijke en interessante informatie die nuttig kan zijn bij het uitoefenen van de controlefunctie van het Vlaams Parlement. De Dienst Europa zal initiatieven nemen zodat het Vlaams Parlement toegang krijgt tot de IPEX-databank, tot de richtlijndatabank van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, tot de databank van de administratie Buitenlands Beleid van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (in het kader van de werkgroep databanken) en tot andere relevante EU-gerelateerde databanken.

3.3.3. Verslag “Vlaamse vinger aan de Europese pols”

De Vlaamse Regering bezorgt iedere 6 maanden een verslag “Vlaamse vinger aan de Europese pols” aan het Vlaams Parlement. Dat verslag biedt een overzicht van de voor Vlaanderen belangrijke Europese dossier in de volgende 6 maanden en kan een nuttig instrument zijn voor het volgen van de besluitvorming op Europees niveau. Het verslag wordt besproken in de commissies.

De Dienst Europa zal dit verslag en de bespreking van dit verslag in de commissies nauwgezet volgen en de doorstroming en de voortgangsbewaking van de verstrekte informatie trachten te optimaliseren.

3.4. Interne adviesprocedure betreffende de eventuele schending van het subsidiariteitsbeginsel in een EU-wetgevingsvoorstel

Het protocol betreffende de toepassing van de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid, gehecht aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa zorgt ervoor dat nationale parlementen een advies kunnen verstrekken over de naleving van het subsidiariteitsbeginsel door de Europese Instellingen bij het maken van EU-wetgevingsvoorstellen. Ieder parlement zal autonoom in het kader van deze bevoegdheid een interne subsidiariteitstoets moeten uitwerken. De Dienst Europa zal een nota voorleggen aan het Uitgebreid Bureau waarin de verschillende mogelijkheden om dergelijke subsidiariteitstoets uit te voeren, worden onderzocht en waarin melding wordt gemaakt van oplossingen die andere parlementen hebben uitgewerkt. De Dienst wil meewerken aan het uitschrijven van deze procedure, het informeren over de oplossingen en ervaringen van andere parlementen terzake, en de tests nauwgezet volgen.

3.5. Systematische behandeling van EU-wetgevingsvoorstellen

De Dienst Europa onderzoekt of een efficiënte en effectieve behandeling van EU-wetgevingsvoorstellen in de bevoegde commissies van het Vlaams Parlement haalbaar en opportuun is, en hoe dat het best gerealiseerd kan worden. Er wordt onder meer onderzocht of een systematische agendering van EU-wetgevingsvoorstellen in de bevoegde commissies een oplossing voor het bereiken van deze doelstellingen kan zijn. De Dienst Europa zal hierover een nota voor het Uitgebreid Bureau voorleggen.

3.6. Versterken van de betrokkenheid van het Vlaams Parlement bij EU-besluitvorming

De Dienst Europa wil de betrokkenheid van het Vlaams Parlement en de Vlaamse Parlementsleden bij de Europese besluitvorming vergroten en versterken. De Dienst Europa zal een nota voorleggen aan het Uitgebreid Bureau met concrete voorstellen

om de betrokkenheid te vergroten en structurele banden met het Europees Parlement, de Europese Commissie en het Comité van de Regio's aan te knopen. In deze nota zullen ook initiatieven van andere parlementen onderzocht worden.

De Dienst Europa zal zich toeleggen op twee initiatieven: de betrokkenheid van de Vlaamse europarlementsleden bij de werking van het Vlaams Parlement verhogen en een systeem van europromotoren invoeren.

3.6.1. Betrokkenheid van Vlaamse europarlementsleden bij de werking van het Vlaams Parlement verhogen

Het Europees Parlement heeft onder zijn leden 14 Vlamingen. Deze 14 Vlaamse europarlementsleden volgen dagelijks een groot aantal Europese dossiers en zijn actief in verschillende commissies van het Europees Parlement. De europarlementsleden kennen en beïnvloeden het Europese wetgevingsproces, ze hebben een goed zicht op de interne keuken van de EU en zijn doorgaans goed geïnformeerd over de initiatieven die voorbereid worden. Ze kunnen voor het Vlaams Parlement en voor de Vlaamse parlementsleden een brugfunctie met de Europese Instellingen vervullen.

Artikel 28 (4), 4de lid van het reglement van het Vlaams Parlement voorziet in de mogelijkheid dat Vlaamse europarlementsleden deelnemen aan vergaderingen van de commissies van het Vlaams Parlement en dat ze tijdens deze vergaderingen het woord voeren.

Het is de bedoeling om tijdens het parlementaire jaar 2005-2006 de Vlaamse europarlementsleden, met instemming van het Bureau, naar aanleiding van de bespreking van concrete dossiers in verschillende commissies van het Vlaams Parlement, uit te nodigen en te vragen om actief deel te nemen aan de debatten. Dat moet de wederzijdse kennis over de respectieve werkingsterreinen vergroten en interesse voor het Europese niveau bij de leden van het Vlaamse Parlement aanwakkeren.

Het lijkt ook interessant om de Vlaamse europarlementsleden beter te informeren over de debatten, besprekingen en hoorzittingen die in het Vlaams parlement plaatsvinden en die ook voor hen interessant kunnen zijn.

3.6.2. Systeem van europromotoren invoeren

In de Kamer van volksvertegenwoordigers functioneert een systeem van "europromotoren". Het gaat hier om individuele parlementsleden met een specifieke interesse in een bepaalde materie die zich ertoe verbinden in een commissie(s), waarvan zij lid zijn, op regelmatige tijdstippen deze materie aan te kaarten. Zoals de naam "europromotor" laat vermoeden is het de taak van dit parlements lid de belangrijkste evoluties en initiatieven die op Europees niveau voorbereid en genomen worden, onder de aandacht van zijn collega's in de commissie te brengen. De bevoegde commissie kan dan ad hoc of op geregelde tijdstippen een debat aan deze aangelegenheid wijden. De andere leden van de commissie blijven zo op de hoogte van wat er op Europees niveau betreffende deze specifieke materie voorbereid en beslist wordt, en kunnen tijdens het uitvoeren van hun decreetgevende en controlerende taak hierop inspelen. De europromotoren krijgen van de Dienst Europa nuttige informatie. Er dient onmiddellijk gestart te worden met de aanwijzing van de "europromotoren" naar het voorbeeld van de Kamer van volksvertegenwoordigers en dit project zal na één jaar geëvalueerd worden.

3.7. Vorming van leden van het Vlaams Parlement

Een van de basistaken van de Dienst Europa bestaat erin om de parlementsleden bewust te maken van de impact en de werking van de Europese Unie. In dit kader verzorgt de Dienst Europa in samenwerking met Frank Ornelis, HRM-beleidsmedewerker, vormings- en infosessies voor de parlementsleden, hun medewerkers en personeelsleden.

In het parlementaire jaar 2005-2006 wordt de nadruk gelegd op de werking van de EU- instellingen en het begrip “subsidiariteit”. Twee concrete voorstellen zullen zeker worden uitgewerkt:

3.7.1. De Vlaamse Permanente Vertegenwoordiging

De werking van de Vlaamse Permanente Vertegenwoordiging bij de Europese Unie is een interessant en boeiend onderwerp voor een vormingssessie. De Permanente Vertegenwoordiger(ing) speelt een cruciale rol in het EU-besluitvormingsproces. Tijdens deze vorming wordt de werking en de invloed van dit orgaan uitgelegd en worden de leden van het Vlaams Parlement in contact gebracht met de Vlaamse Permanente Vertegenwoordiger. De Dienst Europa en het opleidingsloket hebben reeds concrete stappen gezet om deze activiteit in het najaar 2005 te organiseren.

3.7.2. Het begrip “subsidiariteit”

Het begrip “subsidiariteit” dat door het Verdrag van Maastricht in de Europese verdragen werd geïntroduceerd, en de laatste jaren aan belang schijnt te winnen, is van groot belang bij de machtsverdeling tussen Europese Unie, de lidstaten en de regio's. In het kader van de goedkeuring van het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa en de adviesrol die is weggelegd voor nationale parlementen in de subsidiariteitstoets van EU-wetgevingsvoorstellen, lijkt een informatie- en vormingssessie over het begrip “subsidiariteit” (historiek, definitie, draagwijdte, toepassing,...) wenselijk.

3.8. Studiedag “Controle op Europese besluitvorming door regionale parlementen”

Als aanloop naar haar volgende werkingsjaar wil de Dienst Europa in het najaar van 2006 op basis van wetenschappelijke bijdragen en na benchmarking met andere parlementen een studiedag organiseren over de controle die door regionale parlementen wordt uitgeoefend op de Europese besluitvorming. De Dienst Europa bereidt samen met het opleidingsloket deze studiedag voor. De concrete organisatie ervan, met inbegrip van de kostprijs, zal ter goedkeuring aan het Bureau voorgelegd worden.

Voorstel van beslissing:

Het Uitgebreid Bureau beslist dat:

- de bestaande procedure van artikel 92quater van de BWHI inzake informatiedoorstroming vanuit de Europese Instellingen in overleg met de diensten van de Vlaamse Regering geheractiveerd moet worden;
- de Dienst Europa initiatieven ondersteunt om via officiële samenwerkingsakkoorden (o.m. in het kader van het Mechanisme van Vroegtijdige Waarschuwing) extra relevante informatie over de EU rechtstreeks voor het Vlaams Parlement te verkrijgen;
- de Dienst Europa een netwerk met de andere Belgische parlementen, Vlaamse Permanente Vertegenwoordiging bij de EU, Europese Instellingen, deelstaatparlementen, CALRE en NORPEC uitbouwt met dien verstande dat maximaal gepoogd moet worden om ook nationale parlementen met dezelfde inhoudelijke bevoegdheden als het Vlaams Parlement bij de uitbouw van dit netwerk te betrekken;
- de Dienst Europa tracht voor het Vlaams Parlement toegang te verwerven tot de IPEX-databank, de richtlijndatabank van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, de databank van de administratie Buitenlands Beleid van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (in het kader van de werkgroep databanken) en andere relevante EU-gerelateerde databanken;
- de Dienst Europa de behandeling in het Vlaams Parlement van het verslag van de Vlaamse regering “Vlaamse vinger aan de Europese pols” volgt en de doorstroming en voortgangsbewaking ervan probeert te optimaliseren;
- de Dienst Europa een nota aan het Uitgebreid Bureau voorlegt betreffende de verschillende opties en procedures voor een interne subsidiariteitstoets en de tests met de gekozen procedure volgt;
- de Dienst Europa een nota voor het Uitgebreid Bureau maakt betreffende de haalbaarheid en de opportuniteit van een systematische behandeling van EU-wetgevingsvoorstellen in de commissies en onderzoekt wat de meest efficiënte manier is om dat te realiseren;
- onmiddellijk gestart moet worden met de aanwijzing van “europromotoren” naar het voorbeeld van de Kamer van volksvertegenwoordigers en dit project na één jaar geëvalueerd moet worden;
- de Dienst Europa in samenwerking met het opleidingsloket vorming organiseert voor parlementsleden betreffende het subsidiariteitsbeginsel en betreffende de werking van de Vlaamse Permanente Vertegenwoordiging bij de EU;
- de Dienst Europa in samenwerking met het opleidingsloket een studiedag (najaar 2006) voorbereidt met wetenschappelijke bijdragen over de controle op de Europese besluitvorming door parlementen. De concrete organisatie ervan, met inbegrip van de kostprijs, zal ter goedkeuring aan het Bureau worden voorgelegd.

Dries Bergen
Attaché

Johan De Graeve
Directeur Informatie